

Arbetsplatsförlagt lärande i utlandet

Möjligheter och utmaningar

Universitets- och
högskolerådet

Arbetsplatsförlagt lärande i utlandet
Möjligheter och utmaningar

Universitets- och högskolerådet 2016
Kate Sevón, Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se www.uhr.se.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Internationalisering i gymnasieskolans styrdokument	6
Arbetsplatsförlagt lärande, APL	7
Hur finansieras APL utomlands?	7
Få unga har erfarenhet av utlandspraktik.....	8
Vad är syftet med studien?	8
Hur har studien genomförts?	9
Avgränsning.....	9
Vem gör APL i utlandet?.....	9
Fler kvinnliga än manliga elever.....	10
Hur många elever deltog i projekten?	10
Skillnader mellan gymnasieprogram.....	10
Vart åker eleverna?	12
Europa är mest populärt	12
Erfarenheter från projekten	14
Personlig utveckling	15
Fördjupade yrkeskunskaper.....	15
Språkutveckling.....	16
Ökad förståelse för olika kulturer	17
Blir eleverna mer anställningsbara?.....	18
Svårt att bedöma effekterna.....	18
Ett bevis på att man kan ta ansvar.....	19
Ökad tilltro till den egna förmågan.....	19
Elever ser inte bara Sverige som en möjlig arbetsmarknad	19
Positiva reaktioner från arbetsgivare.....	20
APL i utlandet har lett till jobb	20
Arbetsgivare värderar ansvarsfulla medarbetare	20
Är elever intresserade av APL i utlandet?	21
En morot?.....	21
Ökad motivation kan minska risken för avhopp	21
Kommer jag att klara det?	22
Hur minskar man osäkerheten?.....	23
Blir yrkesutbildningarna mer attraktiva tack vare APL i utlandet?	24
Viktigt att kunna erbjuda APL i utlandet.....	24
APL i utlandet som grund för gymnasievalet.....	25
Utvecklande för lärarna	25
Hur tillgodoräknas elevernas erfarenheter?	26
Besök på praktikplatsen	26
Underlag från handledarna.....	26
Inlämningsuppgifter	27
Uppföljning vid hemkomsten.....	27
Ibland svårt att följa upp utifrån kursmålen	27
Skillnader i yrkesutövning	27

Längre avstånd till APL-platserna.....	28
Lärarnas inställning är viktig	28
Flera skolor använder Europass	28
Skolorna är beroende av extern finansiering för att kunna erbjuda APL i utlandet	30
Viktigt med förankring på skolan	30
Ledningens stöd är viktigt	31
Viljan finns men inte ekonomin	31
Är det något som hindrar att elever som är i behov av särskilt stöd gör APL i utlandet?	32
Praktik i utlandet på lika villkor?	32
Elever som deltar i APL	33
Extra viktigt med förberedelser	33
Att välja praktikplats med utgångspunkt i elevens styrkor.....	34
Medföljande personal som stöd	35
Att göra praktik i utlandet utan stöd av medföljande personal	35
Den personliga utvecklingen i fokus	36
Tillgodoräknande av elevernas erfarenheter.....	37
Ett sätt att komma närmare arbetsmarknaden	38
Slutsatser	39
Utlandspraktik bidrar till personlig utveckling	39
APL i utlandet fungerar som en integrerad del i utbildningen	40
Elevers intresse för APL i utlandet varierar	40
Möjlighet att göra praktik i utlandet kan öka elevers motivation för skolarbetet.....	41
APL i utlandet kan bidra till att öka utbildningars attraktivitet.....	41
Stora vinster med att ge elever i behov av särskilt stöd möjlighet att göra praktik i utlandet	41
Referenser	42
Bilagor	44
Tack!	46
.....	

Sammanfattning

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) i utlandet bidrar i första hand till elevernas personliga utveckling. De utvecklas till mera självständiga och ansvarskännande individer med större tilltro till sig själva och till sin förmåga att klara sig på egen hand. Genom APL i utlandet förbereds eleverna för såväl arbetslivet som vuxenlivet.

APL i utlandet bidrar även till att eleverna utvecklar och fördjupar sina yrkeskunskaper. Inom vissa program, till exempel hotell- och turismprogrammet, är den yrkesmässiga utvecklingen särskilt tydlig. Här finns även exempel på att APL i utlandet ibland kan ses som den enda möjligheten att tillgodose elevernas behov av att få komma till utvecklande APL-platser.

Att bedöma effekter på anställningsbarhet av praktik eller studier i utlandet är generellt svårt och inte heller möjligt i den här typen av studier. Den personliga utvecklingen som praktiken i utlandet bidrar till kan dock antas påverka anställningsbarheten. APL-perioder utomlands kan också vidga elevens syn på en möjlig arbetsmarknad.

Lärare och rektorer tror att APL i utlandet kan bidra till att öka utbildningarnas attraktivitet och skolor använder också APL i utlandet i sin marknadsföring. För elever kan möjligheten att få genomföra en eller flera praktikperioder i utlandet bidra till att de blir mer motiverade i sitt skolarbete. Lärare beskriver även arbetet med APL i utlandet som utvecklande för dem själva.

Elever som genomför delar av sin APL utomlands kan vanligen tillgodoräkna sig praktikperioden i utlandet som en del av sin utbildning. Skolor har kommit olika långt när det gäller uppföljning av kursmålen. Detsamma gäller systematisk kvalitetssäkring av APL-perioden i utlandet. Ett utvecklingsområde för Universitets- och högskolerådet (UHR) kunde vara att utveckla fler möjligheter till erfarenhetsutbyte kring frågor om kvalitetssäkring och uppföljning mellan skolor som erbjuder APL i utlandet.

För elever i behov av särskilt stöd kan möjligheten att genomföra en praktikperiod i utlandet ha särskilt stor betydelse för den personliga utvecklingen. Det är sällan dessa elever själva aktivt söker praktik i utlandet eftersom de oftast inte ser sig som möjliga kandidater. Det är därför viktigt att de får uppmuntran och stöd av sina lärare. Det är också viktigt att sprida goda exempel på hur elever i behov av särskilt stöd har genomfört praktik i utlandet.

Inledning

”Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet.”

(Läroplan för gymnasieskolan 2011)

Internationalisering i gymnasieskolans styrdokument

Internationaliseringen i kombination med kunskapssamhällets framväxt ställer nya och ökade krav på utbildning. Också gymnasieskolans yrkesprogram behöver motsvara de krav som ett internationellt präglad samhälle ställer.

Styrdokumentet för 2011 års gymnasieskola rymmer uppmaningar om internationellt utbyte. Detta gäller såväl utbildningsutbyten i allmänhet som inom det arbetsplatsförlagda lärandet (APL).¹ Internationella utbyten uppmuntras även inom EU-samarbetet där gymnasieskolans yrkesprogram bland annat kan söka finansiering för APL utomlands inom programmet Erasmus +.

Också i examensmålen för yrkesprogrammen finns det internationella perspektivet med.

I examensmålen för el- och fordonsprogrammet står exempelvis att internationaliseringen inom el-, energi- automations- och datorbranscherna kräver förmåga att använda språk. Utbildningen ska därför ge eleverna möjligheter till fördjupade kunskaper i engelska.

Ett examensmål för hotell- och turismprogrammet är att utbildningen ska ge kunskaper om branschen såväl nationellt som internationellt. Utbildningen på naturbruksprogrammet ska bidra till ett globalt perspektiv på naturbruket och ge kunskaper om internationellt samarbete. På restaurang- och livsmedelsprogrammet ska eleverna få kännedom om arbete i andra länder och möjligheter till fördjupade studier i engelska.²

¹ Skolverket, 2011.

² Ibid.

Arbetsplatsförlagt lärande, APL

Elever som går ett yrkesprogram på gymnasieskolan ska ha minst 15 veckor arbetsplatsförlagt lärande, APL. På de nationella programmen i gymnasie-särskolan skall APL-perioden omfatta minst 22 veckor. I samband med gymnasie-reformen 2011 infördes också en gymnasial lärlingsutbildning. Där ska eleverna genomföra mer än hälften av sin gymnasieutbildning som APL.³

Varje elev som deltar i APL ska ha en handledare på arbetsplatsen. Handledaren ska ha nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och också i övrigt anses vara lämplig.⁴

Utöver pedagogiska aspekter är ett viktigt argument för att förlägga en del av utbildningen till en arbetsplats att korta vägen mellan skola och arbetsliv.⁵ I samband med gymnasie-reformen 2011 och vid införandet av den nuvarande svenska lärlingsutbildningen har lärlingssystemen i bl.a. Tyskland, Österrrike och Danmark fungerat som inspiration.⁶ I alla tre länder har ungdomsarbetslösheten under flera år varit lägre än genomsnittet i Europa och det har därför funnits ett internationellt intresse för ländernas yrkesutbildningssystem.⁷

För att vända trenden i Sverige med sjunkande intresse bland unga att välja yrkesutbildningar i gymnasieskolan har regeringen tillsammans med LO och Svenskt Näringsliv lanserat 2016 som yrkesutbildningens år. Genom satsningen vill regeringen bland annat ge elever i grundskolan möjlighet att prova på yrken och att lyfta fram yrkeslärarna som viktig grupp. För att stödja skolornas utveckling av det arbetsplatsförlagda lärandet erbjuder Skolverket en APL-utvecklarutbildning för yrkeslärare och APL-ansvariga.

Hur finansieras APL utomlands?

Svenska skolor kan söka finansiering för APL i utlandet bl.a. genom programmen Atlas praktik, Erasmus + mobilitet yrkesutbildning och Nordplus Junior. Programmen administreras av Universitets- och högskolerådet (UHR). Till och med 2013 fanns det även möjlighet att söka medel inom programmet Leonardo da Vinci praktik och utbyten. Detta program har från och med 2014 ersatts av Erasmus + mobilitet yrkesutbildning. Samtidigt pågår fortfarande vissa projekt inom ramen för Leonardo da Vinci programmet.

³ Gymnasieförordningen (2010:2039), 4 kap. 12 §.

⁴ Gymnasieförordningen (2010:2039), 4 kap. 14 §.

⁵ Se exempelvis Engberg, 2014 och Utbildningsdepartementet, 2008.

⁶ Utbildningsdepartementet, 2008.

⁷ För jämförelser av yrkesutbildningssystem och arbetsplatsförlagt lärande i Europa se European Commission, 2013.

Leonardo da Vinci och nuvarande Erasmus + är EU-finansierade program och ger bl.a. möjligheter till praktik i Europa. Atlas praktik är nationellt finansierat medan Nordplus Junior finansieras av Nordiska ministerrådet. Genom Atlas praktik kan praktikperioden förläggas till hela världen⁸ och genom Nordplus Junior kan man göra praktik i Norden eller Baltikum.

Målen för programmen är att eleverna genom sin utlandsförlagda praktik skall få möjlighet till såväl en yrkesmässig utveckling som kulturellt utbyte och ökade språkkunskaper.⁹

Få unga har erfarenhet av utlandspraktik

För att främja internationellt utbyte inom yrkesutbildningssektorn har EU-kommissionen satt som mål att minst 6 procent av unga mellan 18 och 34 år med en gymnasial yrkesutbildning, ska ha gjort praktik eller studerat utomlands år 2020.

I en studie kring ungas erfarenheter av praktikplatser som forskningsorganet TNS Political & Social har genomfört på uppdrag av EU-kommissionen uppgav en av tio i åldersgruppen 18-35 år i Sverige, att de har erfarenhet av någon form av utlandspraktik. 64 procent av de som inte har sådan erfarenhet uppgav att det berodde på att de inte var intresserade av praktik utomlands. 26 procent uppgav att de inte hade fått tillräckligt med information, 12 procent att de inte hade tillräckliga finansiella resurser, 7 procent att de inte hade hittat en praktikplats och 4 procent angav bristande språkkunskaper.¹⁰

Undersökningen visar att 14 procent av respondenterna i samtliga EU-länder som har en universitets- eller högskoleexamen har erfarenhet av praktik i utlandet medan endast 6 procent av dem som inte har examen från universitet eller högskola har den typen av erfarenhet.¹¹

Vad är syftet med studien?

Den här studien lyfter frågan om APL i utlandet utifrån ett svenskt perspektiv. Syftet med studien är att ge en inblick i vad APL i utlandet kan bidra med för elever, lärare och skolor. Studien belyser också några av de utmaningar som skolorna står inför. Studien berör hur elevernas erfarenheter tillgodoräknas, dels

⁸ Undantag USA som inte beviljar visum för praktik på gymnasienivå.

⁹ För mera information om programmen se bilaga 1.

¹⁰ TNS Political & Social, 2013.

¹¹ Ibid.

utifrån hur kursmålen följs upp men även utifrån hur erfarenheterna generellt sett tas tillvara och formaliseras. Studien ger också en inblick i hur elever i behov av särskilt stöd får möjlighet att genomföra praktik utomlands.

Hur har studien genomförts?

Underlaget till studien består bland annat av rapporter från skolprojekt där APL i utlandet ingått. Under 2014 lämnades sammanlagt 78 slutrapporter från APL-projekt inom programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten* till Universitets- och högskolerådet (UHR). Fördelningen mellan programmen var 42 Leonardo da Vinciprojekt och 36 Atlasprojekt. Från början var avsikten att även programmet *Nordplus* skulle ingå i underlaget men eftersom inga projekt med APL i utlandet rapporterats under rapportens referensår 2014 föll Nordplus bort.

Underlaget består även av djupintervjuer med samordnare av utlandsutbyten, lärare, rektorer, elever, studie- och yrkesvägledare och annan personal vid fem skolor med olika lång erfarenhet av att organisera APL i utlandet. Sammanlagt har 57 intervjuer genomförts av vilka 21 med elever. Intervjuerna genomfördes under perioden augusti till oktober 2015.

Utöver detta har en intervju genomförts med två projektledare och en handledare från en organisation som har erfarenhet av att organisera praktik i utlandet för elever med funktionsnedsättning. Vid den intervjun medverkade även en specialpedagog som arbetar på en skola som organisationen samarbetar med. Även två av de fem skolorna som har deltagit i studien har erfarenhet av att organisera APL eller praktik i utlandet för elever i behov av särskilt stöd.

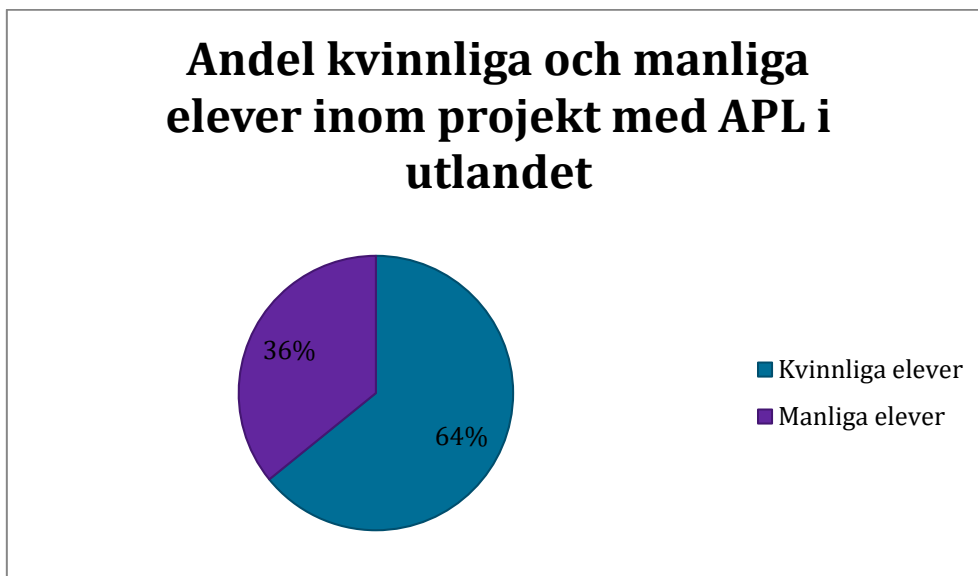
Avgränsning

Studien omfattar endast skolor som fått projektbidrag för APL utomlands inom programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*. Utöver de skolor som fått projektbidrag för detta finns även skolor som genomför APL i utlandet med egna medel. Det finns dock ingen samlad statistik över den totala andelen APL som genomförs i utlandet.

Vem gör APL i utlandet?

Fler kvinnliga än manliga elever

Det är flera kvinnliga än manliga elever som genomför delar av sin APL i utlandet. Skillnaderna kan till viss del förklaras utifrån hur fördelningen av män och kvinnor ser ut på olika gymnasieprogram.

En högre andel kvinnliga än manliga elever deltog i APL i utlandet under projektperioden 2012-2014.¹²

Hur många elever deltog i projekten?

Totalt gjorde 1 027 elever APL inom de projekt som ingår i den här studien. Av dem var 36 procent pojkar och 64 procent flickor. 831 elever (81 procent) reste ut inom Leonardo da Vinciprojekt och 191 elever (19 procent) inom Atlasprojekt. Fördelningen mellan programmen avspeglar programmets budget; Leonardo da Vinci-programmets årliga budget var flera gånger större än budgeten för Atlas.

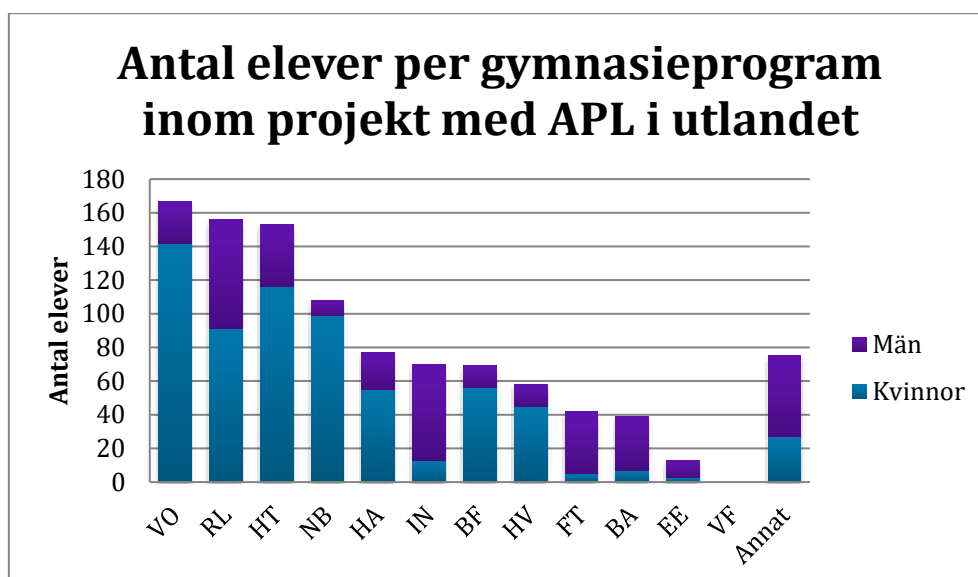
Skillnader mellan gymnasieprogram

De gymnasieprogram som skickade flest deltagare på APL i utlandet under projektperioden 2012-2014 var vård- och omsorgsprogrammet, hotell- och

¹² Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

turismprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet. De här programmen har generellt sett en högre andel kvinnliga än manliga elever.¹³

Gymnasieprogram med lägst antal elever på APL i utlandet var VVS- och fastighetsprogrammet, El- och energiprogrammet, Bygg- och anläggningsprogrammet och Fordons- och transportprogrammet. Dessa program har generellt sett en högre andel manliga än kvinnliga elever.¹⁴ Också Industritekniska programmet hade flera manliga än kvinnliga elever som gjorde APL utomlands.

Gymnasieprogram med flest deltagare på APL i utlandet under projektperioden 2012-2014 var vård- och omsorgsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet.^{15,16}

¹³ <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-per-gymnasieprogram>

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

¹⁶ BF: Barn- och fritidsprogrammet

BA: Bygg- och anläggningsprogrammet

EE: El- och energiprogrammet

FT: Fordons- och transportprogrammet

HA: Handels- och administrationsprogrammet

HV: Hantverksprogrammet

HT: Hotell- och turismprogrammet

IN: Industritekniska programmet

NB: Naturbruksprogrammet

RL: Restaurang- och livsmedelsprogrammet

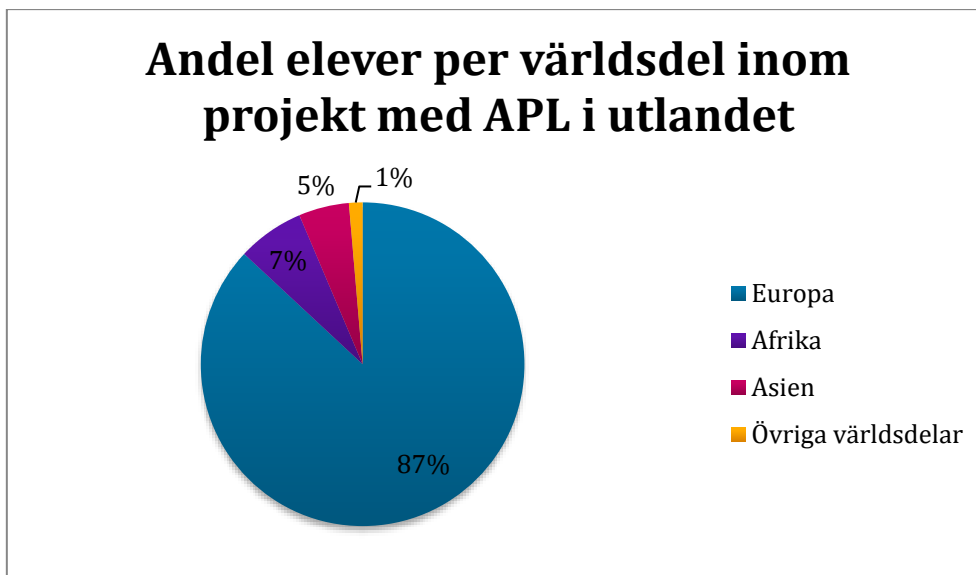
VF: VVS- och fastighetsprogrammet

VO: Vård- och omsorgsprogrammet

Vart åker eleverna?

Europa är mest populärt

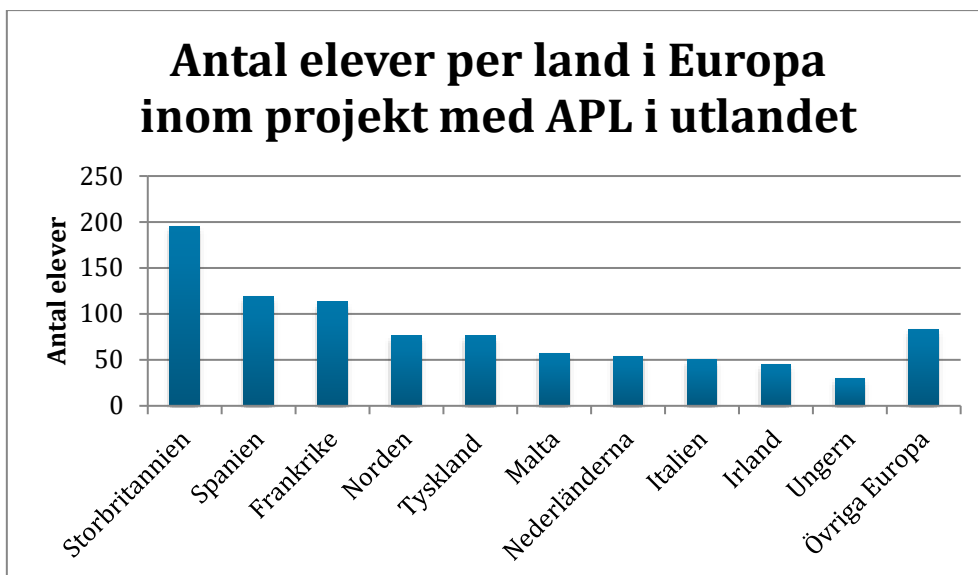
De länder som flest elever genomförde sin APL i under projektperioden 2012-2014 var Storbritannien, Spanien och Frankrike.

En majoritet av eleverna genomförde under projektperioden 2012-2014 sin APL i utlandet i Europa.¹⁷

Den här undersökningen handlar om projekt som har fått stöd inom programmen Leonardo da Vinci och Atlas. Inom Leonardo da Vinci kan man endast göra praktik inom Europa medan Atlas möjliggör praktik både i Europa och i resten av världen. De elever som ingår i den här studien genomför följaktligen oftast sin praktik i ett annat europeiskt land.

¹⁷ Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

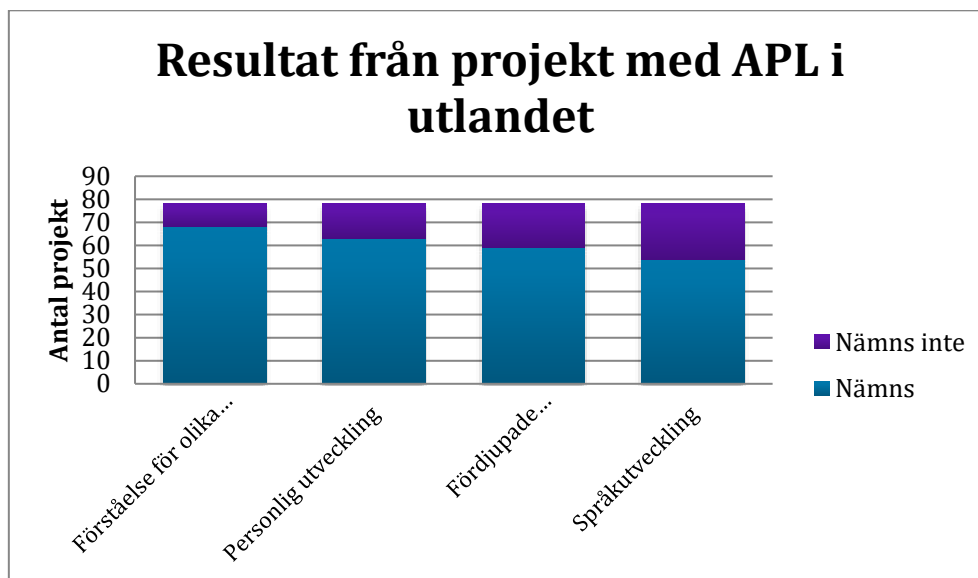
Under perioden 2012-2014 gjorde många elever APL i utlandet i Storbritannien, Spanien eller Frankrike.¹⁸

Storbritannien var inte oväntat det största mottagarlandet av svenska elever på APL inom studien. Förutom Storbritannien är också Malta och Irland engelskspråkiga länder, men även i andra länder kommunicerar man ofta på engelska under sin APL-period.

¹⁸ Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

Erfarenheter från projekten

APL i utlandet bidrar till såväl personlig som yrkesmässig utveckling hos eleverna. Utlandspraktiken bidrar även till en utveckling av elevernas språkkunskaper och till en ökad förståelse för olika kulturer.

En stor majoritet av skolorna nämner personlig utveckling, fördjupade yrkeskunskaper, språkutveckling och förståelse för olika kulturer som ett resultat av APL-perioden i utlandet.¹⁹

¹⁹ Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

Personlig utveckling

När lärare och rektorer berättar om vad de anser att APL i utlandet bidrar till, hänvisar de i första hand till elevernas personliga utveckling. Att en praktik- eller studieperiod i utlandet utvecklar elevers sociala kompetenser och stärker deras självförtroende bekräftas även i andra studier.²⁰ Genom APL i utlandet förbereds eleverna för såväl arbetslivet som vuxenlivet. De utvecklas till självständiga, ansvarskännande individer med större tilltro till sig själva och till sin förmåga att klara sig på egen hand.

”Varför vi tycker det är så viktigt, det är att vi vill att eleverna skall växa som människor. Och eleverna blir självständiga; de ska ju lösa frågorna som uppkommer på praktikplatsen själva. Så vi tycker att vi får fantastiska elever tillbaka när de har varit ute, de har en helt annan självsäkerhet.”

(Rektor)

Även eleverna ser ofta den personliga utvecklingen som det främsta som de bär med sig från sin APL-period i utlandet.

”Att man blir mera självsäker, man vet liksom vem man är som person nu. Och vad man klarar av och vad man inte klarar av.”

(Elev vid handels- och administrationsprogrammet)

Fördjupade yrkeskunskaper

APL i utlandet bidrar även till att eleverna utvecklar och fördjupar sina yrkeskunskaper. Inom vissa program, till exempel hotell- och turismprogrammet, är den yrkesmässiga utvecklingen tydlig. Här finns även exempel på att APL i utlandet ibland kan ses som den bästa eller till och med den enda möjligheten att tillgodose elevernas behov av att få komma till utvecklande APL-platser.

”Det som hände förra året var att vi hade några som gick ut receptionsinriktningen och skulle göra sitt gymnasiearbete. Och då ska de ju jobba i en reception. Hade vi aldrig fått ut här, de kan inte komma ut och vara en hel vecka på ett hotell och bara i receptionen, de vägrar ta emot dem.”

(Lärare vid hotell- och turismprogrammet)

Inom andra program, till exempel vård- och omsorgsprogrammet och bygg- och anläggningsprogrammet, finns det ofta stora skillnader i hur yrkena utövas i Sverige jämfört med en del andra länder. Samtidigt uttrycker såväl lärare som

²⁰ Se exempelvis Pérez-Karlsson, 2014.

elever på de här programmen att APL i utlandet ändå ger eleverna erfarenheter som är av stort värde för deras framtida yrkesutövande.

”Jag skulle rekommendera alla som kan att göra det. För jag tror att det har varit viktigt för oss som undersköterskor ändå även om man inte lärde sig vården så. Men jag tror definitivt att det är en bra erfarenhet om man vill jobba inom vården. Man blir väldigt ödmjuk av att vara där.”

(Tidigare elev vid vård- och omsorgsprogrammet)

Även andra studier nämner oftare personlig utveckling än fördjupade yrkeskunskaper som resultat av praktikperioder utomlands. Att utlandspraktik bidrar till utveckling av yrkeskunskaper anges dock också; exempelvis i en nationell fransk enkätstudie nämns nya arbetsmetoder och ett annat sätt att organisera arbetet som ett resultat av utlandspraktik.²¹

Språkutveckling

Utvecklingen av kunskaper i engelska såväl som i andra språk är också något som elever, lärare och rektorer betonar. Storbritannien är det land som tar emot flest svenska elever på APL och även vid APL i andra länder är engelskan ofta kommunikationsspråket.²²

”Många elever kommer fram i engelska på ett annat vis när de får göra APL, i Thailand till exempel, som de verkligen brinner för. Då ser man att det blir en utveckling i språket.”

(Lärare i engelska)

Till stor del beror språkutvecklingen på att elevernas självförtroende ökar när det gäller att använda sig av de språk som de har lärt sig i skolan.

”Ja, man tror ju att man inte kan engelska innan man åker dit, till Spanien till exempel. Men när man väl kommer dit och kommit in i det efter kanske en vecka, så kan man det som det inte vore någonting.”

(Elev vid hotell- och turismprogrammet)

²¹ Europe-Education-Formation-France, 2014.

²² Se även avsnittet *Flest elever gör APL i Europa*.

Ökad förståelse för olika kulturer

En avhandling vid Umeå universitet visar att gymnasieelever genom internationella korttidsutbyten kanske framförallt får nya perspektiv på omvärlden och utvecklar sitt sätt att se på sig själva och andra.²³

Även i den här studien nämner elever, lärare och rektorer möjligheten att utveckla en förståelse för olika kulturer som viktig.

”Men det öppnades mycket nya dörrar och möjligheter. Man fick prova på och klara sig själv. Och man fick vara i ett helt annat land, och prova på hur företagskultur och sådant är där.”

(Tidigare elev vid ekonomiprogrammet)

De betonar även vikten av att få möjlighet att reflektera kring hur förutsättningarna och arbetssätten skiljer sig åt i olika länder och att få sätta in sina erfarenheter av det svenska samhället i ett större sammanhang.

”Man uppskattar hur enkelt allting är här. Och så fort man vill göra någonting så är det bara att gå och hämta i förrådet för vi har allting, allting funkar som det ska. Och vill man göra en röntgen så är det bara att skicka iväg patienten och göra det. Där har de så lite att använda sig utav, det är inte självklart att en patient som är dålig kan få en operation, eller kan få en röntgen, utan det blir lite som det blir där. Så sådant har man ju verkligen lärt sig att uppskatta.”

(Tidigare elev vid vård- och omsorgsprogrammet)

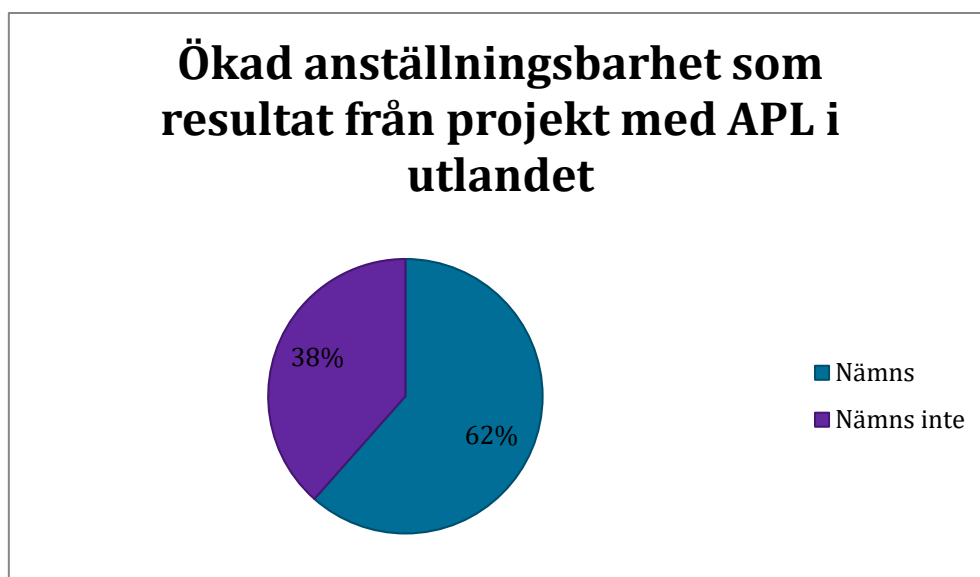
APL-periodens längd har betydelse för vilket lärande som utvecklas. En längre APL-period ger generellt mera av yrkesmässigt lärande, medan en kortare period kanske i första hand bidrar till stärkta sociala och interkulturella kompetenser. Forskning visar att också utbyten som är kortare än en månad kan innebära ett fördjupat lärande som ger nya perspektiv och får betydelse för individens personliga utveckling.²⁴

²³ Perez-Karlsson, 2014.

²⁴ Perez-Karlsson, 2014.

Blir eleverna mer anställningsbara?

Ett flertal skolor nämner ökad anställningsbarhet som ett resultat av praktikperioden i utlandet. Det finns exempel på elever som har mött positiva reaktioner från arbetsgivare, och på elever som har fått jobb på grund av sin APL i utlandet. Elever, lärare och rektorer ser APL-perioden utomlands som ett bevis på att man är en person att lita på. Den vidgar även elevernas syn på vad som är en möjlig arbetsmarknad för dem.

En majoritet av skolorna nämner i de slutrapporter som de har skickat in till Universitets- och högskolerådet under 2014, att ökad anställningsbarhet är ett resultat av APL-perioden utomlands.²⁵

Svårt att bedöma effekterna

Att bedöma effekter på anställningsbarheten av praktik eller studier i utlandet är generellt svårt och inte heller möjligt inom ramen för den här studien. Men exempelvis en enkätundersökning om ungas syn på möjligheter att få jobb visar att unga själva tror att de främsta hindren för att få jobb är bristande arbetslivserfarenhet, bristande utbildning och brist på kontakter och nätverk.²⁶ Praktik på en arbetsplats i utlandet kan förväntas bidra förutom till arbetslivserfarenhet och breddade allmänna kompetenser även till kontakter och nätverk. De flesta lärare och rektorer tror att APL i utlandet kan ha betydelse för

²⁵ Underlaget till diagrammet är hämtat från de slutrapporter som skolor lämnade in under 2014, inom ramen för programmen *Atlas praktik* och *Leonardo da Vinci praktik och utbyten*.

²⁶ TCO m.fl., 2015.

elevernas möjligheter att få en anställning men hänvisar samtidigt till att man inte har gjort någon uppföljning kring detta på skolan.

Ett bevis på att man kan ta ansvar

Att få möjlighet att göra delar av sin APL utomlands beskrivs av många rektorer, lärare och elever som ett bevis på att man som elev kan ta ansvar för sig själv och för andra. Det är ett intyg på att man är en person att lita på, en person som har fått förtroendet att representera sin skola.

”Den som är i kast med att anställa min elev, han ringer ju mig om jag står som referens, och då förklarar jag att han var en av de utvalda, vem som helst får inte åka.”

(Lärare vid industritekniska programmet)

Ökad tilltro till den egna förmågan

Ökat självförtroendet och ökad tilltro till den egna förmågan är också något som lyfts fram av lärare och rektorer som positivt för elevernas anställningsbarhet.

”Har de med sig den känslan att jag är en person som man kan lita på, man kan ge uppdrag, jag fullföljer det jag gör, jag kan styra min tid, jag kan vara självständig, jag kan samarbeta med andra, jag kommer ofta med kreativa lösningar för det vet jag att jag var tvungen att göra när jag skulle hem klockan tolv och bussarna inte gick. Små saker har ändå lett fram till att man har en känsla att jag är en person som vill, kan och vågar.”

(Samordnare för utlandsutbyten)

Elever ser inte bara Sverige som en möjlig arbetsmarknad

Elevernas anställningsbarhet kan även anses öka genom att de breddar sin syn på vad som är en möjlig arbetsmarknad för dem. Det finns flera exempel på elever som efter att ha genomfört sin APL i utlandet funderar på att söka jobb eller studera utomlands.

”Ja de vågar mer, om man säger så. Man börjar titta på möjligheter att kunna åka utomlands, man har fler frågor om studier och arbete utomlands när man har varit iväg.”

(Studie- och yrkesvägledare)

För ett flertal elever innebär APL-perioden i utlandet även att de för första gången reser utanför Sveriges gränser.

Positiva reaktioner från arbetsgivare

Några elever vittnar om att de har mött positiva reaktioner från arbetsgivare när de har inkluderat den APL-period som de har genomfört utomlands i sina CV:n.

”Jag hade ju tänkt plugga i Stockholm, och då var jag i Stockholm och så lämnade jag ut lite CV:n, bland annat till [...] och där tyckte de att det var jättecoolt cheferna där att jag hade varit i Barcelona, och bland annat på huvudkontoret... För jag lämnade på två butiker och de ringde upp och sa att jag var jättevälkommen på intervju. [...] Nej, men det är bra att ha på CV:t.”

(Tidigare elev vid ekonomiprogrammet)

APL i utlandet har lett till jobb

Det finns även exempel på elever som har fått jobb vid sina praktikplatser i utlandet efter att de har gjort sin APL där.

”Många har blivit erbjudna sommarjobb och även mera permanenta jobb.”

(Samordnare för utlandsutbyten)

Arbetsgivare värderar ansvarsfulla medarbetare

I studien *Arbetsgivares syn på utlandserfarenhet* beskrivs arbetsgivares syn på utlandserfarenhet bland universitets- och högskolestudenter. Språkkunskaper och studier och praktik utomlands kommer långt ner på listan över viktiga kriterier vid nyanställning. Det som anses vara viktigast är att studierna är relevanta för den tjänst som studenten söker och att studenten har relevant arbetslivserfarenhet. Samtidigt värderar arbetsgivarna egenskaper som ansvarstagande, drivkraft, problemlösningsförmåga och anpassningsbarhet högt. Det är också egenskaper som studenterna själva bedömer att de utvecklar genom praktik- och studieutbyten utomlands.²⁷ Också den här studien pekar på att APL i utlandet utvecklar egenskaper som ansvarstagande, initiativkraft och problemlösningsförmåga hos eleverna.

²⁷ Internationella programkontoret & Svenskt Näringsliv, 2010.

Är elever intresserade av APL i utlandet?

Det är inte en självklarhet för alla elever att söka APL i utlandet. Intresset bland eleverna är blandat och det finns en osäkerhet hos en del elever inför att göra praktik utomlands. Samtidigt är det många elever som ser stora möjligheter med att göra delar av sin APL i utlandet.

En morot?

Det finns ett stort intresse bland många elever att göra APL i utlandet.

”Det finns ett sug från elever, att ta vara på den här möjligheten när de kommer till den här skolan. Skolan presenterar sig ju så att man får en rad möjligheter presenterade för sig under tiden man är här. Och det här har varit en.”

(Samordnare av utlandspraktik)

Möjligheten att få genomföra delar av sin APL i utlandet ser en del elever som en morot, vilket bidrar till att de i större utsträckning engagerar sig i sina studier och i aktiviteter som skolan organiserar.

”Men det var ju mitt mål, så jag gjorde det som behövdes. Var med på allt för att visa att jag ville vara med.”

(Tidigare elev vid ekonomiprogrammet)

Skolorna sätter ofta upp kriterier för vilka som får åka utomlands. Kriterierna kan innefatta krav på närvaro och på att eleven ska ha uppnått målen i flertalet eller i samtliga kurser. Såväl lärare som rektorer talar om vikten av att de elever som åker ska ha goda förutsättningar att klara APL-perioden utomlands. De ser också eleverna som ambassadörer för skolan när de genomför sin APL i utlandet.

”För eleverna är det ju också en morot. För alla får ju inte åka, och det här är något som de har sett fram emot sedan länge, de har hört att vi har ett samarbete med Tanzania.”

(Rektor)

Ökad motivation kan minska risken för avhopp

Att dra generella slutsatser om samband mellan APL i utlandet och minskad risk för tidiga skolavhopp är inte möjligt. Att motivation för skolarbetet minskar risken för att individen avbryter sin skolgång är dock ett rimligt antagande. Den ökade motivationen för skolarbetet som en del elever upplever att de får genom

möjligheten att genomföra APL i utlandet kan ses som ett sätt att minska risken för avhopp från utbildningarna. Att ungdomar som inte fullföljer gymnasiet riskerar att hamna utanför samhället med en svag förankring till arbetsmarknaden konstateras bl.a. i en rapport från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)²⁸

En europeisk studie från Eurydikenätverket lyfter också fram vikten av att motverka tidiga skolavhopp. Elever som avbryter sin gymnasieutbildning riskerar att hamna i arbetslöshet och utanförskap. Man har även sett ett samband mellan tidiga skolavhopp och sämre hälsa, liksom en lägre grad av delaktighet i politiska, sociala och kulturella sammanhang.²⁹

Samtliga EU-länder har kommit överens om att minska andelen tidiga skolavhopp till mindre än 10 procent senast 2020. I Sverige låg andelen avhopp på 7,1 procent år 2013,³⁰ men trots att Sverige nått EU-målet är frågan angelägen nationellt. Speciellt genomströmningen av elever som tar yrkesexamen har identifierats som ett problem. Av de som började en gymnasial yrkesutbildning 2011 tog endast 66 procent sin examen våren 2014.

Kommer jag att klara det?

En del elever är samtidigt osäkra på om de kommer att klara av att göra praktik utomlands.

”Jag tror att alla hade nog egentligen velat åka men sen var det nog många som hade självisikten att de insåg att jag skulle nog inte klara av det.”

(Tidigare elev vid vård- och omsorgsprogrammet)

Även bland dem som har sökt och varit iväg på APL i utlandet finns det en osäkerhet och en nervositet inför resan. APL-perioden utomlands beskrivs många gånger av eleverna som utmanande. Samtidigt säger de att det är utmaningen som bidrar till den personliga utvecklingen.

”Inte tveksam så, men det är klart att det blir nervöst... Jag kom ihåg, andra gången som jag sökte Thailand, när jag skrev CV och personligt brev, så kände jag att, när jag började tänka efter, två månader i Thailand, ensam, vad har jag gjort, liksom? Men, jag är så glad att jag gjorde det, för det är en sådan lärorik upplevelse, det går inte att utvecklas på samma sätt i Sverige.”

(Elev vid hotell- och turismprogrammet)

²⁸ Sveriges Kommuner och Landsting, 2015.

²⁹ European Commission, 2014.

³⁰ Ibid.

Hur minskar man osäkerheten?

Ett sätt att minska osäkerheten och få fler elever intresserade av att genomföra delar av sin APL i utlandet är att låta elever som har varit iväg på APL utomlands berätta om sina erfarenheter för yngre elever. Detta ingår ofta som en del av arbetet med att sprida erfarenheterna inom skolan.

"Och sen kom de som tidigare hade varit, alltså treorna, flera gånger, berättade om hur de hade haft det, och sa, ta det här, det är en jättebra upplevelse. Och det var mycket det också som styrde många i klassen, som gjorde så att de tog det här."

(Elev vid hotell- och turismprogrammet)

Lärarna och annan personal på skolan har också en viktig uppgift i att uppmuntra eleverna att söka APL i utlandet.

"I år verkar det som att intresset är väldigt stort. Och, det tror jag har att göra med att vi har pratat mer om det, vi har pratat om det i min kurs internationellt arbete, och sedan också att vi hade föreläsare här från [...] som har pratat om hur det är nere, just i [...], deras verksamhet, hur det ser ut, och vad de kan få för nytta av att ha varit där. Så det väckte väldigt mycket intresse."

(Lärare vid vård- och omsorgsprogrammet)

Blir yrkesutbildningarna mer attraktiva tack vare APL i utlandet?

Rektorer och lärare ser många gånger arbetet med APL i utlandet som ett sätt att göra de yrkesförberedande programmen, liksom skolan som helhet, mer attraktiva. Skolorna informerar därför om möjligheten till APL i utlandet i samband med öppet hus och vid gymnasieämässor.

Intresset bland unga för gymnasieskolans yrkesprogram har sjunkit under ett antal år. 2008 var det 35 procent av nybörjareleverna på gymnasiet som påbörjade ett yrkesprogram, 2015 var det bara 26 procent. Under de senaste åren har flera initiativ tagits för att öka intresset för yrkesprogrammen. Bl.a. tillsattes en statlig utredning med syfte att stärka den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft.³¹

Viktigt att kunna erbjuda APL i utlandet

Många skolor ser det som viktigt att de har möjlighet att erbjuda eleverna APL i utlandet. Intervjuade skolledare och lärare uttrycker att det är utvecklande för elever, lärare och skolan som helhet.

”Det lyfter skolan och man får en helt annan profil än om man inte skulle ha det här (APL i utlandet).”

(Rektor)

Många lärare och rektorer tror även att APL i utlandet bidrar till att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet.

”Man får komma utomlands, det lockar, det är spännande. Och industritekniska programmet kanske inte låter så spännande, men har man detta...”

(Lärare vid industritekniska programmet)

Liknande resultat har förekommit i andra studier med fokus på utlandsutbyten. I studien *Leonardoprojekten och Köpenhamnsprocessen* anger flera av de intervjuade projekten att samarbeten med skolor och arbetsplatser i utlandet har bidragit till att utbildningar lokalt har blivit populärare och fått fler sökande.³²

³¹ Utbildningsdepartementet, 2015.

³² Internationella programkontoret, 2011.

APL i utlandet som grund för gymnasievalet

Eleverna bekräftar till viss del att möjligheten att göra APL i utlandet bidrar till att skolan ses som mer attraktiv.

"Jag var på öppet hus här någon gång med skolan, och då hade de en presentation om Spanien. Så vi hade matchat in det jättebra. Så när jag kom på den så var det en av mina bästa vänner som stod där uppe och föreläste. Och jag blev helt tagen, och tänkte att det här vill jag ju också göra, klarar man verkligen av det. Så redan i ettan så visste jag att jag ville söka i alla fall någon form av utlandspraktik."

(Elev vid hotell- och turismprogrammet)

För några elever har möjligheten att göra APL i utlandet även påverkat deras val av gymnasieskola.

"Nu i år har vi elever som har sökt vissa program enbart på grund av att vi har utlandsprojekt, som de säger, det var det som gjorde att de sökte hit."

(Specialpedagog)

Utvecklande för lärarna

Lärarna beskriver arbetet med APL i utlandet som utvecklande för dem själva. Många lärare beskriver att arbetet med APL i utlandet bidrar till att de känner sig mer motiverade i sitt arbete. Genom utbytena har de möjlighet att bredda sina yrkeskunskaper och samla på sig nya erfarenheter.

"Det är fortbildning för alla. För varje resa, varje gång vi jobbar med utlands-APL eller med andra projekt, det fungerar som fortbildning för oss på programmet och för hela gymnasieskolan, det blir en tillgång."

(Lärare hotell- och turismprogrammet)

Hur tillgodoräknas elevernas erfarenheter?

Skolorna följer i regel upp och bedömer elevernas erfarenheter utifrån kursmålen i de kurser som är relevanta för APL-perioden i utlandet. Uppföljningen sker på olika sätt, bland annat genom besök på praktikplatserna, genom underlag från handledarna och genom inlämningsuppgifter. Man anger också att eleverna vid hemkomsten får möjlighet att visa vad de har lärt sig i samband med utlandsvistelsen.

Besök på praktikplatsen

På ett flertal skolor har lärare möjlighet att besöka praktikplatserna i utlandet före eller under APL-perioden. På ett flertal skolor följer lärarna även med eleverna de första dagarna för att hjälpa dem att installera sig.

”Vi åker alltid med dem ut och hämtar. Vi skickar inte bara elever hux flux, utan det är vi som har den här kvalitén mot kursmålen...”

(Samordnare för utlandsutbyten)

I samband med dessa besök sker ofta en dialog med handledarna på praktikplatserna kring innehållet i APL-perioden och kring elevernas kunskapsutveckling.

”När vi kan skicka med personal då blir det bäst. Och när man kan sitta ner med elev och handledare, och gå igenom bedömningen. Det är också jättebra. Det blir en dialog där kring vad eleven har gjort och vad de har klarat av.”

(Rektor)

Underlag från handledarna

På samma sätt som vid APL i Sverige får handledarna i samband med APL i utlandet ofta fylla i ett skriftligt underlag där de beskriver de moment som eleven har fått utföra och där de bedömer elevens prestation. Underlaget tas fram av lärare i berörda kurser eller av annan behörig personal på skolan.

”Jag kommer även att skicka bedömningspapper på engelska där handledaren får fylla i vad det är de har gjort. Vi har sådana bedömningspapper även här som vi skickar med eleverna. Och det kommer bli motsvarande, där handledaren får fylla i vilka moment de har gjort under praktiken och vilka avdelningar de har besökt.”

(Lärare vid vård- och omsorgsprogrammet)

Inlämningsuppgifter

Flera skolor beskriver hur eleverna får med sig uppgifter som de ska lämna in under eller efter APL-perioden.

”Mycket utav praktiken sker på distans, det vill säga eleverna skickar in uppgifter till lärarna, förutbestämda, klara uppgifter, vad de ska ta reda på när de är ute, och så skickas det in till skolan. Lärarna sitter här inne och rättar arbetet, så det blir ett underlag för betygsättning.”

(Rektor)

Uppföljning vid hemkomsten

Många skolor beskriver även hur de följer upp elevernas kunskapsutveckling vid hemkomsten, bland annat genom redovisningar och som en del av den ordinarie undervisningen. I en del fall utgör erfarenheterna från APL-perioden en del av underlaget till elevernas gymnasiearbeten.

”Och sedan knyts ju detta ihop i gymnasiearbetet, så då går ju den kunskapen och de erfarenheterna som de som har vart utomlands på APL, då sprids den till gruppen i gymnasiearbetet.”

(APL-samordnare)

Ibland svårt att följa upp utifrån kursmålen

Lärare vittnar samtidigt om att det kan vara en utmaning att följa upp och göra en bedömning utifrån kursmålen i de kurser som kopplas till APL-perioden i utlandet.

”För de byggde i hampa, ett ekologiskt hus, och då kunde jag koppla ihop det med vår kurs i hållbart samhällsbyggande, och de gjorde en jättefin rapport när de kom hem. Så det blev riktigt lyckat. Men det är inte alltid det blir så bra.”

(Lärare vid bygg- och anläggningsprogrammet)

Skillnader i yrkesutövning

Svårigheterna när det gäller uppföljningen av kursmålen kan delvis bero på skillnader i hur yrkena utövas i Sverige jämfört med andra länder.

”Vår vårdutbildning här i Sverige leder till att du kan få ett jobb som undersköterska, och det ser inte lika ut i övriga Europa, inte ens Norge har

det som vi har det. Så när de kommer så är det oftast äldreboenden, och visst, det ingår ju också, men när de kommer i trean och åker på praktik då kan de lika gärna göra praktik på ett sjukhus, men vi har inte lyckats fått in dem där än, för de förstår inte hur duktiga de är när de går sista terminen på vård. Så det är lite tråkigt att praktiken motsvarar den praktik de har i ettan här i Sverige.”

(Rektor)

Samtidigt ger detta eleverna möjlighet att göra jämförelser mellan hur yrket utövas i Sverige och hur det utövas internationellt.

”I många kurser så ingår ju ett jämförandeperspektiv, Sverige och internationellt.”

(Lärare vid vård- och omsorgsprogrammet)

Längre avstånd till APL-platserna

En annan faktor som bidrar till svårigheterna med att göra en uppföljning utifrån kursmålen är det långa avståndet till APL-platserna i utlandet. Avståndet bidrar till att kontakten med handledarna på praktikplatserna i utlandet i vissa fall blir sämre jämfört med kontakten med handledarna på praktikplatser i Sverige.

De geografiska avstånden bidrar även till att möjligheterna att besöka eleverna under deras APL-period begränsas. Flera skolor anger dock att lärarna har möjlighet att åka och besöka eleverna på deras APL-platser i utlandet.

Lärarnas inställning är viktig

Några lärare menar även att inställningen till APL i utlandet kan påverka hur svårt, eller enkelt, lärare upplever att det är att följa upp elevernas erfarenheter i förhållande till kursmålen.

”Jag tror man kan få in det i alla kurser, för arbetsmiljön finns i alla kurser. Och det är en viss internationalisering i alla kurser. Man kan få in allt tror jag, om man sätter sig ner och tittar och har viljan.”

(Lärare vid industritekniska programmet)

Flera skolor använder Europass

Utöver att göra en uppföljning utifrån kursmålen använder flera skolor även någon annan form av verktyg, till exempel Europass mobilitet. Europass mobilitet är ett standardiserat intyg som är framtaget inom ramen för EU-samarbetet. Det

innehåller uppgifter om de utbildningsperioder som eleven har fullgjort utomlands för att följa upp och dokumentera elevernas erfarenheter.

”Man får ett intyg, ett Europass som berättar exakt vad vi har gjort och hur vi har skött oss och att vi verkligen har varit på det här, som vi får ta med oss. Och de pratade om att treorna som gick ut nu hade jättestora CV:n redan, med intyg och referenser, som de har fått bara från gymnasietiden. Medan de på de teoretiska programmen har det lite svårare med sådant eftersom de ska ju plugga vidare.”

(Elev vid hotell- och turismprogrammet)

Ett fåtal skolor nämner att de använder sig av ECVET som är ett system för meritöverföring som används för yrkesutbildningar i Europa.³³ I samband med de intervjuer som har genomförts inom ramen för studien har det dock framkommit att en del skolor är på väg att börja använda, eller på väg att utveckla användningen av ECVET som en del i kvalitetssäkringsarbetet.

³³ ECVET (European Accumulation and Transfer Credit System for Vocational Education and Training).

Skolorna är beroende av extern finansiering för att kunna erbjuda APL i utlandet

De skolor vi studerat finansierar oftast APL i utlandet genom externa projektmedel. Arbetet drivs många gånger av en eller flera eldsjälar; av lärare, rektorer eller annan personal som ser det som viktigt att eleverna får möjlighet att genomföra praktik utomlands. Det finns samtidigt exempel på skolor som med åren har byggt upp en organisation för APL i utlandet som har minskat beroendet av eldsjälar.

Viktigt med förankring på skolan

Många lärare och rektorer betonar vikten av att arbetet med APL i utlandet förankras och sprids inom skolan så att det inte bara är en eller ett par lärare som arbetar med detta. Samtidigt betonas vikten av att ansvarsfördelningen är tydlig och att någon har ett övergripande projektledarskap.

Skolorna har i regel en eller flera personer som ansvarar för APL i utlandet. Ibland har man tid avsatt i sin tjänst för att arbeta med detta, ibland inte.

"Ja, den [organisationen] fungerar hundra procent bra, men det är tack vare [...]. Hon är ju oerhört kunnig och duktig. Jag känner mig väldigt trygg när hon jobbar med den. Dessutom följer hon ju ofta med också till de här platserna och då vet jag att det fungerar."

(Rektor)

De som har tid avsatt i sin tjänst vittnar samtidigt om att arbetet många gånger är mer omfattande än vad som ryms inom den tid de har till sitt förfogande. I grunden är det deras intresse för att arbeta med internationella utbyten som motiverar dem att lägga ner den tid som krävs för att få allt att fungera.

Lärare och rektorer beskriver hur arbetet med tiden i allt högre utsträckning har förankrats på skolan och hur allt flera lärare har blivit involverade. De skolor som under en längre tid har arbetat med APL i utlandet beskriver hur organisationen runt detta har utvecklats genom åren.

"Vi har passerat eldsjälstadiet. Det här är för stort för att kunna hållas ihop av en eldsjäl."

(Samordnare för utlandsutbyten)

Ledningens stöd är viktigt

Skolledningens stöd ses som viktigt för att få till en fungerande organisation kring APL i utlandet.

”Jag tycker absolut att när man på en skola ska tillsätta en rektor, och man vill se någon internationell utveckling, då är det någonting man verkligen måste prata om. Alltså, vill du driva internationalisering på din skola, och hur i sådana fall?”

(Samordnare för utlandsutbyten)

På en del skolor upplever lärarna ett stöd och ett intresse medan lärarna på andra skolor upplever att det inte finns något uttalat intresse från ledningen när det gäller utlandsutbyten.

Viljan finns men inte ekonomin

Även om många lärare anger att intresset och stödet från skolledningen finns upplever de samtidigt att ledningen har begränsade möjligheter att skjuta till resurser för arbetet med APL i utlandet. Exempelvis gäller det möjligheten att avsätta tid till detta i de ansvarigas tjänster. Det är generellt sett få skolor som genom egna medel kan erbjuda APL i utlandet. Finansieringen sker i stor utsträckning via externa projektmedel.

”När vi står på gymnasieforum för niorna och berättar om vår internationalisering... Vi säger att vi erbjuder utlandspraktik på vår skola. Just idag har vi de här länderna men när du [eleven] kommer så kommer vi att fortsätta med det så länge vi får medel från UHR. Men får vi inga pengar, ja det är klart att skolan kanske kan ställa upp, men det är inga garantier. Så förutsättningen är pengar.”

(Samordnare för utlandsutbyten)

Är det något som hindrar att elever som är i behov av särskilt stöd gör APL i utlandet?

Det finns möjligheter för elever som är i behov av särskilt stöd³⁴ att göra APL och annan form av praktik i utlandet. Det finns samtidigt en osäkerhet hos dessa elever, och ibland även från deras omgivning, kring deras förmåga att klara av praktikperioden i utlandet.

Praktik i utlandet på lika villkor?

Bland de skolor som sökte finansiering för utlandspraktik från Universitets- och högskolerådet för projektperioden 2012–2014, är det få skolor som redovisar att de har sökt extra medel för elever i behov av särskilt stöd.

I endast åtta av 78 projekt redovisar projektägaren att man har sökt extra medel för det här ändamålet. Samtidigt beskriver ett flertal skolor det som viktigt att alla elever får ta del av möjligheten att göra praktik utomlands.

”Men vi tycker att det är en sådan värdefull del. Eftersom vi också överallt försöker jobba med inkludering, så har det ett extra värde att erbjuda den här möjligheten.”

(Samordnare av utlandsutbyten)

Stiftelsen Activa har under många år arbetat med att stödja personer med funktionsnedsättning i syftet att komma in på arbetsmarknaden. De samarbetar med vissa gymnasieskolor framförallt kring sistaårselever i övergången mellan skola och arbetsliv.

Sedan 2010 har de arbetat på ett mer strukturerat sätt med praktik i utlandet för personer med funktionsnedsättning i en grupp av åtta till tio deltagare. De har utarbetat en modell i tre faser – förberedelse, genomförande och efterarbete (utvärdering). Eleverna ska efter praktiken beskriva sina erfarenheter från utlandspraktiken så detaljerat som möjligt som en utvärdering av arbetsplatslärandet.

De har inte svenska handledare på plats under hela praktiktiden utan enbart den första veckan och på senare tid även under tredje veckan. Istället ska stödet komma från den mottagande organisationen som finns på plats. Activa menar att om svenska handledare finns på plats då tenderar eleverna att ta färre egna initiativ. När eleverna börjar ta egna initiativ, så är en naturlig följd att de blir självständigare.

³⁴ Om en elev riskerar att inte nå kunskapskraven trots att extra anpassningar i undervisningen har gjorts är skolan skyldig att utreda om eleven är i behov av särskilt stöd. Gymnasiesärskolan är en skolform som är anpassad för elever som inte når gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning (Skolverket, 2016). De personer som har intervjuats som underlag för den här delen av rapporten arbetar med elever i gymnasieskolan som är i behov av särskilt stöd och/eller med elever i gymnasiesärskolan.

Elever som deltar i APL

Eleverna går ofta andra eller tredje året på gymnasiet när de beger sig iväg på utlandspraktik, APL.

Sammanlagt har extra medel sökts för 25 elever i behov av särskilt stöd varav 8 elever från gymnasiesärskolan. Eleverna från gymnasiesärskolan bestod av 2 män och 6 kvinnor i åldersgruppen 18-19 år.

Övriga elever är från program inom industriteknik/industri, barn- och fritidsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, fordonsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och turismprogrammet, programmet för diplomerade ekonomer, handelsprogrammet, restaurangprogrammet, vårdprogrammet, program med inriktning inom bageri, finsnickeri eller till frisör.

Hur ser förutsättningarna ut? Vari består hindren?

Många elever som är i behov av särskilt stöd tror inte att de skulle klara av en praktikperiod i utlandet. Ibland är även omgivningen osäker på elevernas förmåga att klara av utlandspraktiken.

"För ungdomarna själva så är det ju en del som inte vågar ta steget, fast de får frågan. Det kan också vara att det är omgivningen som inte tror att personen ska klara av det."

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Den beskrivning som ges är att för dessa elever är det lärare och andra personer i deras närhet som uppmuntrar dem att åka. Eleverna själva söker sällan aktivt praktik i utlandet eftersom de från början inte vill åka eller inte ser sig som möjliga kandidater.

Extra viktigt med förberedelser

De skolor och andra organisationer som har erfarenhet av att organisera utlandspraktik för elever i behov av särskilt stöd beskriver förberedelserna som extra viktiga.

"Nu när vi plockar in de här eleverna mer aktivt, vad vi tänker på det är att vi förändrar förarbetet och gör det på ett mer djuplodande sätt."
(Specialpedagog)

Liksom vid utlandspraktik generellt sett ses det som viktigt att anpassa förberedelserna utifrån elevernas behov. Behoven av förberedelser skiljer sig mycket åt från elev till elev.

Förberedelser kan till exempel vara att provbo tillsammans före vistelsen, informationskvällar för föräldrar och elever och att ha kontakt med praktikplatsen före vistelsen. Även tidigare deltagare kan komma och informera om sina erfarenheter.

Eleverna från gymnasiesärskolan åkte till Uruguay. Förberedelserna bestod av lektioner i spanska samt i Uruguays historia och kultur. De handlade också om genomgångar av vilka förväntningar som fanns på eleverna, tidigare erfarenheter från utbytesresor och arbetsvillkor när de skulle vara på plats i Uruguay. Inför resan ordnades ett föräldramöte, gemensamma riktlinjer (regler) inför APL-perioden togs fram och eleverna fick förbereda sig med packlistor, flyginformation och andra praktiska detaljer.

”Många som är iväg har ju väldigt liten erfarenhet, både av arbete, praktik, med sig sedan tidigare. Och många bor hemma hos föräldrarna fortfarande, så man är inte van vid eget boende. Och man har ingen vana av att resa överhuvudtaget. Vi har många som inte har suttit i ett flygplan tidigare som är iväg och gör det här. Så jag menar, det måste ingå, det som är viktigt i förberedelserna är att utgå från det, och anpassa förberedelserna utifrån det.”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Att välja praktikplats med utgångspunkt i elevens styrkor

Matchningen mellan eleven och praktikplatsen lyfts fram som särskilt viktigt när det gäller praktik i utlandet för elever i behov av särskilt stöd. Något som beskrivs som viktigt för att det ska bli en lyckad praktik i utlandet är att eleven får komma till en praktikplats som är lagom utmanande, där eleven får möjlighet att utnyttja sina styrkor.

”Och just det här med matchningen, det har också varit väldigt viktigt i det här. Att vi ser till att varje person kommer till en arbetsplats som är lagom, på deras nivå. Vad är man bra på, vad har man för begränsningar.”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Möjligheten att göra ett förberedande besök ses som en viktig del i förberedelserna för att det ska vara möjligt att se till att matchningen blir rätt.

”Dels ger det oss en möjlighet att beskriva vad vi förväntar oss, hur ser vår målgrupp ut, och vad förväntar vi oss av er för att det ska fungera. Har ni möjlighet att ställa upp med det här? Och vi är runt och tittar på deras

arbetsplatser, vad finns det för möjligheter till anpassning, hur öppen är man för att ta emot en person med begränsad, nedsatt arbetsförmåga.”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Även matchningen av vilka som bor tillsammans och vilka som arbetar tillsammans under praktikperioden beskrivs som viktig.

Medföljande personal som stöd

Många gånger när elever i behov av särskilt stöd gör praktik i utlandet har de med sig en lärare som är med dem under hela praktikperioden. På en del skolor, där praktikperioden i utlandet sker under en annan period än ordinarie APL-period, kan den medföljande läraren även fungera som ett stöd för att eleverna inte ska komma efter i skolarbetet. Pedagogen är i vissa fall med på arbetsplatsen.

När det gäller gymnasiesärskoleeleverna som åkte till Uruguay har eleverna följts av pedagog på arbetsplatsen som kontinuerligt funnits som stöd och hjälp.

”Men för ungdomarnas del, när man läser deras utvärdering, så var det ju en toppenbra period. De kommer hem från en praktik utan att behöva jobba med rester, utan att behöva göra rapporter och sådana saker, för det gjorde vi på plats. Så vi hade skola varje dag.”

(Specialpedagog)

Att göra praktik i utlandet utan stöd av medföljande personal

Det finns samtidigt exempel på när elever i behov av särskilt stöd, bland annat elever från gymnasiesärskolan, har gjort utlandspraktik utan att ha en handledare från Sverige med sig under hela praktikperioden.

”Och vi insåg att det var viktigt att samarbeta med en mottagande organisation, som på något sätt skulle kunna erbjuda stöd på plats. För vi ville inte jobba överbeskyddande, och ha med svenska handledare på plats hela tiden. Utan en stor del i personliga utvecklingen är ju att man får göra det mer självständigt.”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

I dessa fall har en handledare varit med under den första delen av perioden för att installera eleven. Därefter har handledaren åkt hem och överlämnat ansvaret för direktkontakten på plats till den mottagande organisationen. Utlandspraktiken för

gymnasieelever har även skett tillsammans med äldre ungdomar som har gått ut gymnasiet, men som står utanför arbetsmarknaden, vilket har gett en bättre balans i grupperna som har åkt och ett ökat fokus på arbetsuppgifterna.

Hur förbereds eleverna för att klara sig på egen hand?

Stiftelsen Activa beskriver att den svenska handledaren förbereder eleverna för att klara sig på egen hand på utlandspraktiken. Handledaren ger eleverna praktisk handledning i till exempel hur de ska åka buss och tåg. De följer med eleverna till praktikplatsen den första dagen för att sedan finnas till hands under de följande dagarna innan de åker tillbaka till Sverige. När handledaren åker därifrån ska stödet istället komma från den mottagande organisationen som finns på plats. Stödstrukturer kring eleverna är viktiga samtidigt som de försöker låta eleverna klara sig själva i så hög grad som möjligt.

”De ska igång i praktik snabbt... och sedan mycket hjälp där... och första gången som de besöker arbetsplatsen... så går vi dit med dem... eller med buss... precis på samma sätt som de skulle göra... nästa dag ska de ju dit själva... då ska vi inte hjälpa till... och blir det problem ska vi slussa in dem till den andra organisationen... vi måste våga finnas där men inte curla dem... de ska ha fixat några dagar när vi åker hem... kunna åka buss och tåg... vi gör en gemensam resa med dem... innan vi åker hem... åker buss och tåg... så att de gör något på fritiden... vi vill visa eleverna att det inte är så krångligt att köpa en tågbiljett ”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Den personliga utvecklingen i fokus

Även när det gäller utlandspraktik för elever i behov av särskilt stöd är det den personliga utvecklingen som står i fokus.

”Det viktiga med att få den här möjligheten till utlandspraktik det är ju vad vi ser händer med personerna, när det gäller den personliga utvecklingen, Och det är ju det som i betydligt högre grad bidrar till att man ökar sina möjligheter på arbetsmarknaden, för det händer fantastiska saker. Och det är det som gör att vi fortsätter med det här.”

(Projektledare av utlandspraktik för personer med funktionsnedsättning)

Lärare och andra personer som arbetar med utlandspraktik för elever i behov av särskilt stöd menar att den personliga utvecklingen har ännu större betydelse för de här eleverna än för andra elever som gör utlandspraktik.

Utlandspraktiken i Uruguay för eleverna från gymnasiesärskolan har inneburit bland annat en större förståelse för andra ungdomar i en situation som liknar deras egen men i en annan del av världen och i en annan kultur, erfarenhet av sociala vardagssituationer, en stor positiv påverkan på självförtroendet och en bättre självinsikt. Dessutom har det inneburit att ta egna initiativ och skapa kontakt med nya människor på ett annat, främmande språk. Med andra ord tycks eleverna ha förstärkt sin identitet och blivit bättre på sociala relationer.

"För de här tror sig inte om ens att de kan söka. Och så får man med dem i det här, och de känner sig likvärdiga med alla andra..."

(Specialpedagog)

Tillgodoräknande av elevernas erfarenheter

På samma sätt som vid utlandspraktik generellt sett ses det som viktigt att följa upp den praktik i utlandet som elever i behov av särskilt stöd genomför. För elever i behov av särskilt stöd som går ett nationellt program på gymnasiet tillgodoräknas kunskaperna på samma sätt som för övriga elever som går programmet.

Även inom exempelvis särskolan finns möjlighet att tillgodoräkna praktiken i utlandet som en del av utbildningen.

"Jobbar man på särskolan så går det ju in ganska mycket i de olika momenten, i ämnesområdena man har. Och man skulle kunna få in ett arbetsplatsförlagt lärande i det också."

(Specialpedagog)

Det finns även exempel på elever som tidigare inte har gått på ett nationellt program på gymnasiet, som efter sin utlandspraktik har påbörjat ett sådant.

"Vi har ju haft ungdomar som har slirat i systemet hur länge som helst och sen är de ute på en utlandspraktik och helt plötsligt börjar de ett nationellt program. Det har vi sett flera fall av." (Specialpedagog)

Det är samtidigt inte alltid som det ses som ett syfte i sig, eller ens som nödvändigt, att elevernas erfarenheter tillgodoräknas som en del av utbildningen. Det som eleverna får med sig i form av den personliga utvecklingen, och vad det kan komma att innebära för deras framtida liv, beskrivs som viktigare än att de eventuellt har möjlighet att tillgodoräkna sig erfarenheterna som en del av deras utbildning.

Ett sätt att komma närmare arbetsmarknaden

Utlandspraktik beskrivs även som en metod för personer med funktionsnedsättning att komma närmare arbetsmarknaden. I dessa fall kan det ses som mer värdefullt att eleverna får ett intyg på att de har klarat av praktiken i utlandet på ett bra sätt och att de har deltagit i såväl det förberedande arbetet som uppföljningen än att praktiken tillgodoräknas som en del av deras utbildning.

”Men om man kommer med ett intyg ifrån en italiensk organisation med en massa stämplat, och sedan har man ett intyg där det står att man har genomfört och deltagit i lärande, förberedelser, och allt det där. Det betyder ju att man har klarat av en månad utomlands, praktik, självständigt, och jag tror det smäller högre än ett särskolebetyg.”

(Specialpedagog)

Det finns även exempel på elever i behov av särskilt stöd som har fått erbjudande om jobb på sin praktikplats i utlandet.

Eleverna från gymnasiesärskolan som hade praktikplats i Uruguay uppgavs ha fått fördjupade kunskaper och erfarenheter inom sin inriktning. De hade fått möjlighet att arbeta inom olika områden vid konferensanläggningen och en praktisk förankring i sin valda inriktning. Konferensanläggningen hade 700 sängplatser. Det var en självhushållande anläggning bestående av vattenverk, djuruppfödning och stora odlingar.

Stiftelsen Activa nämner att flera elever har, förutom att de har skaffat sig en annan säkert, förbättrat sina språkkunskaper så att de efter praktikperioden kan till exempel hålla en presentation på engelska.

Slutsatser

APL i utlandet bidrar enligt lärare, elever och rektorer i första hand till elevens personliga utveckling. Samtidigt ses APL i utlandet som en integrerad del av utbildningen. Intresset och modet att genomföra en praktikperiod i utlandet är blandat bland såväl elever generellt som bland elever i behov av särskilt stöd. Spridningen av goda exempel och elevers erfarenheter är viktig för att fler elever ska bli intresserade och våga genomföra en praktikperiod i utlandet. Stödet från lärare och övrig personal på skolan är likaså viktigt. Systematisk uppföljning av kursmålen och kvalitetssäkring av APL-perioden i utlandet är en utmaning som skolorna står inför. Ett utvecklingsområde kunde vara att utveckla fler möjligheter till erfarenhetsutbyte kring frågor om kvalitetssäkring och uppföljning mellan skolor som erbjuder APL i utlandet.

Utlandspraktik bidrar till personlig utveckling

Lärare, elever och rektorer beskriver den personliga utvecklingen som det viktigaste som eleverna får med sig från praktikperioden i utlandet. Detta gäller såväl elever generellt som elever i behov av särskilt stöd.

Enligt lärare och rektorer kan den personliga utvecklingen även bidra till ökad anställningsbarhet. Under praktikperioden utvecklar eleverna sin förmåga att ta ansvar samtidigt som de bygger upp ett större självförtroende och en större tillit till den egna förmågan. APL-perioder utomlands kan också vidga elever syn på en möjlig arbetsmarknad.

Den personliga utvecklingen som eleverna uppnår genom utlandspraktiken ligger även i linje med läroplanens beskrivning av skolans uppdrag. Utbildningen ska bland annat främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor och skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och på framtiden.³⁵

³⁵ Skolverket, 2011.

Den personliga utvecklingen bör därmed ses som värdefull för såväl eleven som för skolan och för samhället i stort.

APL i utlandet fungerar som en integrerad del i utbildningen

De elever som genomför delar av sin APL utomlands har generellt sett möjlighet att tillgodoräkna sig praktikperioden i utlandet som en del av sin utbildning. Utlandspraktiken kan därmed beskrivas som en integrerad del av utbildningen.

Det kan vara svårare att följa upp lärandet som sker på praktikplatsen i utlandet, bland annat på grund av avståndet som ibland leder till sämre kontakt med handledarna på praktikplatserna. Det förekommer också skillnader mellan länder i yrkesutövningen i flera branscher. Det är samtidigt många lärare som beskriver utmaningarna som överkomliga om man bara har viljan att se möjligheterna istället för hindren.

Att utveckla system för uppföljning utifrån kursmålen och system för kvalitetssäkring av APL-perioden i utlandet är en utmaning som skolorna står inför. De har kommit olika långt i sin utveckling när det gäller detta och det finns ett intresse bland dem att lära av varandra. Ett utvecklingsområde för UHR kunde därför vara att utveckla fler möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan skolor som erbjuder APL i utlandet kring frågor om kvalitetssäkring och uppföljning av det lärande som sker.

Elevers intresse för APL i utlandet varierar

Det är inte alla elever som är intresserade av att göra APL i utlandet. Det är heller inte alla elever som vågar söka utlandspraktik då de inte tror att de skulle klara av att genomföra en praktikperiod utomlands. Detta gäller såväl elever generellt som elever i behov av särskilt stöd.

Skolans agerande är i detta fall viktigt. Genom att sprida informationen om att möjligheten finns och på olika sätt uppmuntra eleverna att söka utlandspraktik ökar intresset och modet hos eleverna. Ett av de bästa sätten att få fler elever intresserade och att få dem att tro att de kommer att klara av det är att låta elever som tidigare har genomfört utlandspraktik berätta om sina erfarenheter. Samtidigt är det viktigt att lärare och annan skolpersonal i det dagliga mötet med eleverna uppmuntrar dem att anta utmaningen.

Möjlighet att göra praktik i utlandet kan öka elevers motivation för skolarbetet

Även om inte alla elever är intresserade av att göra praktik i utlandet är det många elever som ser det som en möjlighet som de vill ta vara på. För dessa elever kan möjligheten att få genomföra en eller flera praktikperioder i utlandet bidra till att de blir mer motiverade i sitt skolarbete. Arbetet med APL i utlandet kan på så sätt ses som ett av många bidrag till arbetet med att minska risken för avhopp från utbildningarna.

APL i utlandet kan bidra till att öka utbildningars attraktivitet

Möjligheten att göra APL i utlandet har också påverkat val av utbildning för en del elever. Lärare och rektorer tror att APL i utlandet kan bidra till att öka utbildningarnas attraktivitet, och skolor som erbjuder APL i utlandet använder ofta detta i sin marknadsföring. Lärare beskriver också arbetet med APL i utlandet som utvecklande för dem själva.

Stora vinster med att ge elever i behov av särskilt stöd möjlighet att göra praktik i utlandet

För elever i behov av särskilt stöd kan möjligheten att genomföra en praktikperiod i utlandet ha särskilt stor betydelse för den personliga utvecklingen. Det finns därför stora vinster med att öka antalet elever i behov av särskilt stöd som får möjlighet att genomföra utlandspraktik.

En av de utmaningar som man som skola eller organisation står inför när man organiserar utlandspraktik för dessa elever är den osäkerhet som finns hos eleverna, och i deras omgivning, när det gäller deras förmåga att genomföra en praktikperiod i utlandet. Det är därför extra viktigt att sprida de lyckade exempel som finns på hur elever i behov av särskilt stöd, med såväl som utan medföljande personal, har genomfört praktik i utlandet.

Referenser

Engberg, Johanna, 2014: Rekrytering, genomströmning och relevans – en studie av yrkes- och lärlingsutbildningssystemen i Norden, TemaNord 2014:544, Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

European Commission, 2013: Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States. Eurydice Report. Brussels: Eurydice.

European Commission, 2014: Tackling early leaving from education and training in Europe: strategies, policies and measures. Eurydice and Cedefop Report. Brussels: Eurydice and Cedefop.

Europe-Education-Formation-France, 2014: European mobility and its added value for apprentices. National impact survey.

Gymnasieförordning (2010:2039). [http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/gymnasieforordning-20102039_sfs-2010-2039]

Internationella programkontoret, 2011: Leonardoprojekten och Köpenhamnsprocessen.

Internationella programkontoret & Svenskt Näringsliv, 2010: Arbetsgivares syn på utlandserfarenhet.

Pérez-Karlsson, Åsa, 2014: Meeting the Other and Oneself. Experience and Learning in International, Upper Secondary Sojourns. Umeå: Umeå University - Department of Philosophical, Religious and Historical Studies.

Skolverket, 2011: Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. Stockholm: Skolverket.

Skolverket: Elever har rätt till särskilt stöd. [<http://www.skolverket.se/regelverk/juridisk-vagledning/elever-har-ratt-till-stod-1.126409>]

Skolverket: Statistik per gymnasieprogram. [<http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-per-gymnasieprogram>]

Sveriges Kommuner och Landsting, 2015: Plug In. Sveriges största samverkansprojekt för att förhindra studieavbrott.

TCO m.fl., 2015: Generation jobb. Ungas syn på jobb och arbetsmarknaden.

TNS Political & Social, 2013: Flash Eurobarometer 378. The Experience of Traineeships in the EU. Brussels: European Commission.

Utbildningsdepartementet, 2008. Framtidsvägen - en reformerad gymnasieskola, SOU 2008:27.

Utbildningsdepartementet, 2015: Att välja yrke - Slutbetänkande av Yrkesprogramsutredningen, SOU 2015:97.

Bilagor

Atlas Praktik

Varför Atlas praktik?

Utlandsförlagd arbetsplatsförlagt lärande, APL, ger eleverna möjlighet till yrkesmässig utveckling, kulturellt utbyte och ökade språkkunskaper.

Förutom individuell kompetensutveckling kan ni främja er skolas internationaliseringsarbete, då projekt inom Atlas praktik bland annat ska stödja förverkligandet av de mål om internationalisering som anges i skolans läroplaner.

Vilka som kan söka

Organisationer som kan söka är

- Skolor, utbildningsansvariga och kommuner ansvariga för de nationella yrkesprogrammen i gymnasie- och gymnasiesärskola, där minst 15 veckor av den arbetsplatsförlagda utbildningen är obligatorisk. Även teknikprogrammets fjärde år är ett giltigt yrkesprogram.
- Utbildningsanordnare inom yrkesvux, yrkesintroduktion och lärlingsprogram.

Enskilda elever kan inte söka utan en skola/organisation måste stå bakom ansökan.

Praktikens längd

Varje elev ska praktisera i minst tre veckor. Elever i gymnasiesärskola praktiserar minst två veckor.

Möjliga praktikländer

En av många fördelar med Atlas praktik är att praktikperioderna kan förläggas till arbetsplatser i hela världen. Ett undantag är USA, som inte beviljar visum för praktik på gymnasienivå. Vi har delat upp länderna i tre kategorier:

1. EU-/EES-länder
2. Övriga Europa utanför EU/EES
3. Övriga världen

En ansökan kan omfatta flera länder.

I och med möjligheten att praktisera i hela världen, förutom USA, är det viktigt att du kontrollerar vilka krav som ställs på visum och vaccinationer i de mottagande länderna.

Det övergripande syftet med Atlas

Atlasprogrammet ska främja lärares och skolledares internationella kontakter samt stödja utvecklingsarbete som syftar till att, med hjälp av internationella kontakter, förverkliga de mål som anges i skolans läroplaner. Programmet ska också främja yrkesutbildningens utveckling genom att erbjuda elever på gymnasiets yrkesförberedande program möjlighet att genomföra arbetsplatsförlagd utbildning, APL, i utlandet.

Andra programdelar inom Atlas är

- Atlas förberedande besök
- Atlas konferens
- Atlas partnerskap

<http://utbyten.se/sv/Program/Program-A---O/Atlas-praktik/>

Tack!

Universitet- och högskolerådet vill rikta ett stort tack till Activa, Bromangymnasiet, Consensums gymnasieskola i Sollentuna, Hvitfeldtska gymnasiet, Nösängsgymnasiet, och Tingvallagymnasiet för deras medverkan i studien.